



**samen** werkt.

# **Partos Jaarverslag 2018**

## WAARDENGEDREVEN, IMPACTGERICHT EN VOORBEREID OP HET ONVERWACHTE

Partos en haar leden staan voor impactvolle ontwikkelingssamenwerking. En ontwikkelingssamenwerking staat voor fundamentele waarden: een inclusieve, vreedzame, rechtvaardige en duurzame samenleving voor iedereen. Wij richten ons allereerst op positieve impact voor de armste en meest kwetsbare groepen en gebieden wereldwijd. Werkend aan een economie die binnen de ecologische grenzen van de planeet blijft. Investerend in sociale samenhang in de samenleving. Opkomen voor mensen die buiten de boot dreigen te vallen.

Dat is het belang van ontwikkelingssamenwerking, in het verlengde ook van een actieve en effectieve inzet van alle mogelijke partijen voor de Sustainable Development Goals. Eigen aan onze verbindende rol richten we ons daarbij allereerst op coherentie: ervoor zorgen dat de inzet door de ene (beleids)hand niet de inzet van de andere hand onderuithaalt. Met aandacht voor zowel het Nederlandse beleid als voor de veranderkracht van mensen, zeggenschap en inbreng door zwakkere en uitgesloten groepen.

Tegelijkertijd verandert de wereld snel. Partos en haar leden moeten zich toerusten op het onverwachte. Met ons innovatieplatform The Spindle kijken we hoe we op trends moeten anticiperen en hoe we vernieuwing kunnen versnellen en in het DNA van organisaties krijgen. De in 2018 uitgevoerde toekomstverkenning '[Adapt, Counteract or Transform](#)' was een van de vele activiteiten waarmee we ons op de toekomst voorbereiden. We zijn volgens de extern uitgevoerde Mid-Term Review van The Spindle op de goede weg.

Begin 2018 werden we opgeschrikt door de onthullingen over seksueel wangedrag binnen de internationale noodhulp. Dergelijk grensoverschrijdend gedrag en ook machtsmisbruik, staat haaks op onze waarden. Maar het komt voor en dus hebben we er alles aan gedaan om integriteitssystemen binnen de humanitaire hulp-, ontwikkelings- en goede doelenorganisaties in het algemeen te verbeteren. Dat gaat verder dan papieren afspraken en functies benoemen. Het is ook een investering in een cultuuromslag: recht doen aan mensen, en waar het fout gaat, zorgvuldig onderzoek doen met veel aandacht voor slachtoffers. Dat vergt zeker de komende jaren nog de nodige inspanningen.

Het werk van een branchevereniging als Partos is balanceren. De financiële balans hebben we afgelopen jaar goed op orde gehouden. Ook de menselijke balans is goed; het ziekteverzuim afgelopen jaar was minimaal (0%! ). Het is daarnaast balanceren tussen veelsoortige leden: humanitaire organisaties, actiegroepen, zich tot sociale onderneming ontwikkelende NGOs, onderzoeksgerichte organisaties, en zelfs koepelorganisaties onder de koepel van Partos. Werken op basis van consensus komt voor, zoals bij de aanpassing van de voor alle leden geldende Partos Gedragscode. Maar veel meer nog zoeken we naar de grootste veranderingsenergie. Deze inzet voor, met en door leden heeft geleid tot een resultaat waar we trots op mogen zijn. In dit jaarverslag leest u er meer over.

**Jan-Willem Nieuwenhuys** (voorzitter Partos-bestuur) en **Bart Romijn** (directeur Partos)

**INHOUDSOPGAVE**

Voorwoord	2
<b>Thema's</b>	<b>4</b>
Partos algemeen	4
Belangenbehartiging en Beleidsbeïnvloeding	6
Kennis, Effectiviteit en Innovatie	9
Communicatie en Beeldvorming	13
Bedrijfsvoering en Shared Services	15
<b>De vereniging Partos</b>	<b>17</b>
Governance	17
Ledenlijst 2018	23
Samenwerkingsverbanden	24
<b>Financieel Jaarverslag</b>	<b>28</b>
Jaarrekening	28
→ Balans per 31 december 2018	28
→ Staat van baten en lasten 2018	29
Toelichting op de balans en staat van baten en lasten	30
Overige gegevens	38
→ Statutaire regeling bestemming overschot/tekort	38
→ Voorstel bestemming overschot/tekort 2018	38
Gebeurtenissen na balansdatum	38
Begroting 2019	39
Controleverklaring	42

## PARTOS ALGEMEEN

De Kerntaken van Partos zijn Belangenbehartiging & Beleidsbeïnvloeding, Kennis, Effectiviteit & Innovatie, Communicatie & Beeldvorming en Bedrijfsvoering & Shared Services. Onder deze koppen beschrijven we de activiteiten en resultaten van 2018. Een aantal activiteiten laat zich niet onder deze titels vangen: Integriteit, Kwaliteit en de Toekomstverkenning.

### **Integriteit: van belangrijk naar prioriteit**

In februari 2018 werden we opgeschrikt door (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik in de internationale noodhulp. Ver weg en dichtbij. Over de hele linie drong bij humanitaire hulp- en ontwikkelingsorganisaties door dat ondanks alle regels, codes en trainingen er nog veel meer nodig was. Tijdens de onmiddellijk door Partos georganiseerde workshops onder deskundige leiding van Governance & Integrity ervoeren alle deelnemers, ook de 'integriteitgevorderden', steile leercurves. Partos initieerde ook het Gezamenlijk Actieplan Integriteit. Naast Partos werkten het Nederlandse Rode Kruis, Save the Children, Cordaid, Care Nederland, Oxfam Novib, ICCO, Dutch Relief Alliance (DRA), Samenwerkende Hulporganisaties (SHO/Giro 555), Goede Doelen Nederland, Toezichthouder CBF en het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan een samenhangend pakket maatregelen voor preventie, melding en zorgvuldige afhandeling van klachten, verantwoording en moreel leren. Al met al leverde dit naast de aanpassing van de eigen gedragscode een schat aan [kennis](#) op, inclusief allerlei praktische hulpmiddelen om integriteit in eigen organisatie en in de internationale keten vorm te geven. In de wetenschap dat dit een zaak van een lange adem is, waar we de urgentie niet mogen laten wegzakken! Integriteit blijft prioriteit.

### **Kwaliteit: herziening Gedragscode & Partos 9001**

Kwaliteit is het geheel aan afspraken over normen en gedeelde waarden aan de hand waarvan leden van Partos werken aan hun missie. Alle Partos-leden houden zich aan de gezamenlijk gemaakte afspraken zoals vastgelegd in de Partos Gedragscode. De Partos 9001 is een vrijwillig instrument, door en voor leden van Partos ontwikkeld als de meest adequate toepassing van de internationale kwaliteitsnorm ISO 9001:2015.

Zowel de Partos Gedragscode als de Partos 9001 zijn in 2018 belangrijk herzien vanwege de groeiende wens en noodzaak om afspraken rondom integriteitsschendingen aan te scherpen. Deze herziening kwam tot stand met betrokkenheid van leden, integriteitsdeskundigen en certificerende instellingen. In overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken is ook de vrijstelling behouden voor de nieuwe organisatietoets van het ministerie voor leden die een Partos 9001 verklaring hebben. Leden kunnen daarnaast bij het inrichten van hun integriteitssysteem gebruikmaken van de Handreiking Integriteitssysteem, die in 2018 werd ontwikkeld door Governance & Integrity in opdracht van Partos en Goede Doelen Nederland. De Handreiking is via de Partos-website zowel in het Nederlands als in het Engels verkrijgbaar.

### **Toekomstverkenning: waar gaan we voor?**

Als je je verdiept in het beschikbare materiaal over trends en de toekomst van ontwikkelingssamenwerking, dan duizelt het je al snel door de enorme overvloed aan informatie. Reden voor Partos om met leden, een specifieke groep bij leden werkzame jongeren, en deskundige buitenstaanders een toekomstverkenning (Nederlandse) ontwikkelingssamenwerking uit te voeren

waarop leden kunnen voortbouwen. Het resulterende rapport '[Adapt, counteract or Transform](#)' schetst vier elkaar uitsluitende en op cruciale onzekerheden gebaseerde toekomstscenario's, gekoppeld aan de vraag: hoe pas ik mijn organisatie aan deze ontwikkelingen aan, of hoe hou ik ze tegen? Het rapport gaat nog een stap verder met een uitdagend vijfde scenario 'A Future We Want'. Systeemverandering (denk aan de donuteconomie en de SDGs), eerlijker gedeeld zeggenschap en verbonden veranderkracht staan hierin centraal. Naast een checklist voor de organisatie van de toekomst verschaft het rapport een goed overzicht van trends. Verschillende leden gebruikten de verkenning voor hun eigen strategiebepaling. Via diverse workshops en ook tijdens het Innovation Festival is dieper ingegaan op deelaspecten, zoals NGOs en digitalisering, 'Shifting Power and Rethinking Resources' en vele andere thema's.

## BELANGENBEHARTIGING & BELEIDSBEÏNVLOEDING

In 2018 zijn de woordvoerders op het gebied van ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer goed geïnformeerd over drie centrale lobby-thema's van Partos: ODA-budget, civic space en beleidscoherentie voor ontwikkeling. Dit was in lijn met de ambitie om er door middel van een gezamenlijke strategie voor te zorgen dat de ontwikkelingsagenda van minister Kaag robuust is en dat het belang van civic space bij haar onder de aandacht is gebracht. Dit ondernam Partos in 2018 op dit thema:

### Partos-lobbynetwerk betrokken bij diverse lobbyactiviteiten

Lobby voor gemeenschappelijke doelen is een belangrijke activiteit voor Partos. Door uitwisseling en door het optrekken met leden op verschillende thema's maken we gezamenlijke proposities. Denk hierbij aan de reactie op de [beleidsnota](#) en de [begrotingsbehandelingen](#). Door middel van een maandelijkse nieuwsbrief werd het brede Partos-lobbynetwerk op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Op 25 juni organiseerden we samen met Building Change een lobbytraining voor medewerkers van Partos-leden en deelnemers van de campagne 'Adopteer-een-SDG'. De training werd goed bezocht (dertig deelnemers) en overall werd de training beoordeeld met een 7,9. In 2018 organiseerden we een aantal bijeenkomsten voor het Partos-lobbynetwerk, waaronder de migratiebijeenkomst in januari en de lobbytraining in de zomer.

### Partos reageert op beleidsnota Kaag

In mei publiceerde minister Kaag haar beleidsnota 'Investeren in perspectief'. Naar aanleiding van de verschenen nota organiseerde Partos, samen met Oxfam Novib, op 29 mei [een uitverkocht publieksdebat](#) in De Balie over de plannen van Kaag. Op 28 juni besprak de Tweede Kamer de beleidsnota in een [notaoverleg](#). Ter voorbereiding daarop organiseerde de Kamer op 20 juni een [rondetafelgesprek](#), waarvoor Partos was uitgenodigd. Koos de Bruijn, advocacy-manager, lichtte daar [de uitgebreide reactie van Partos](#) op de beleidsnota toe. Ontwikkelingssamenwerking moet gaan over het bieden van perspectief en een stevige inzet op structurele oplossingen voor armoede en ongelijkheid. Het gaat niet over het terugsturen van migranten of het verstevigen van de belangen van het bedrijfsleven. Tijdens het Kamerdebat kwamen de Partos-onderwerpen uitgebreid aan bod. Zo was er steun van de minister voor de diplomatieke aandacht voor mensenrechten en civic space. Ook werd de ambitie uitgesproken voor een krachtige SDG-toets om andere departementen bij de les te houden en te betrekken.

### Op diverse manieren aandacht voor de Sustainable Development Goals

Samen met MVO-Nederland/De Groene Zaak en het SDG-charter organiseerde Partos op 7 maart het event ['Hoe duurzaam is het regeerakkoord?'](#), als afsluiting van de gezamenlijke campagne voor een #duurzaamregeerakkoord. Hier werd een lans gebroken voor een ambitieuze overheidsagenda voor het behalen van de Sustainable Development Goals. Verder is in 2018 de samenwerking met Woord en Daad en FMS voortgezet in het project ['Building Change'](#). Dit project stond grotendeels in het teken van de campagne 'Adopteer een SDG', waarbij in 2018 26 Kamerleden een SDG adopteerden. Door middel van concrete voorstellen, moties, mondelinge en schriftelijke vragen of zelfs initiatiefnota's dragen de Kamerleden bij aan het bereiken van de zeventien ontwikkelingsdoelen. Zo'n veertig maatschappelijke organisaties op het gebied van ontwikkelingssamenwerking en duurzaamheid doen mee aan de campagne, zelfstandig of in netwerkverband. Zij voorzien de

Kamerleden op de juiste momenten van kennis, expertise en ideeën. Begin 2019 kregen de Tweede Kamerleden een nieuw instrument in handen: de SDG-toets. Met behulp van deze toets kunnen ze hun controlerende taak nog beter uitoefenen. De toets is bedoeld om zichtbaar te maken hoe nieuw beleid, wet- en regelgeving bijdragen aan het halen van de zeventien doelen, of het nu gaat om landbouw, energiebeleid of ontwikkelingssamenwerking. Een zichtbaar en tastbaar resultaat van ‘Adopteer een SDG’.

### **Begrotingsbehandelingen**

Naast een eerste reactie op Prinsjesdag, is samen met het Partos-lobby netwerk in aanloop naar de begrotingsbehandelingen een [uitgebreide reactie](#) op de begroting opgesteld en gedeeld met de Tweede Kamer. Daarnaast zijn er met diverse Tweede Kamerleden gesprekken gevoerd in aanloop naar de [begrotingsbehandelingen](#). Dit resulteerde erin dat Kamerleden en de minister veel aandacht hadden voor de krimpende ruimte van maatschappelijke organisaties. De afgelopen jaren is dit thema steeds meer onder de aandacht gekomen en zal ook in de komende jaren nog in belang toenemen. In reactie op vragen van onder andere Kuik (CDA), Van den Hul (PvdA), Karabulut (SP), Bouali (D66) en Voordewind (CU) zei minister Kaag dat gewaakt moet worden voor de rol van maatschappelijke organisaties als pleitbezorger voor kwetsbare groepen. ‘De kritiek van deze organisaties is misschien niet altijd leuk, maar het is wel een toonbeeld van de veerkracht van onze democratie’, stelde de minister.

### **Civic Space Platform neemt anti-civil society beleid Rusland en Pakistan onder de loep**

Het [Civic Space Platform](#) brengt ontwikkelings-, mensenrechten-, en milieuorganisaties samen die werken met partners in zuidelijke landen en gezamenlijk willen opkomen voor de krimpende ruimte voor maatschappelijk activisme. Leden van het platform ontvangen een maandelijks nieuwsbrief en kwamen in 2018 drie keer bijeen om kennis uit te wisselen. De eerste keer keken we, samen met deelnemers van de Strategische Partnerschappen, naar de wijze waarop er binnen deze programma’s gewerkt wordt aan de krimpende ruimte en hoe we omgaan met de negatieve gevolgen ervan voor de resultaten van deze programma’s. Tijdens de tweede bijeenkomst spraken we aan de hand van een presentatie van Amnesty International over het anti-civil society beleid ingezet door de Russische overheid en voorbeeldwerking ervan in sommige landen in Oost-Europa en Afrika. Tijdens de derde bijeenkomst gingen we in op het beleid van Pakistan om kantoren van internationale organisaties, zoals dat van ActionAid, te sluiten en op mogelijke tegenacties vanuit het Platform.

### **SPEAK!-campagne: maatschappelijke organisaties laten van zich ‘horen’**

Op 16 november was de wereld weer even ‘stil’. Door een tijdelijke black-out van de website en stilte op social media lieten maatschappelijke organisaties figuurlijk van zich horen. Ze spraken zich hiermee uit tegen de afnemende mogelijkheden om als actieve burger of organisatie je stem te laten horen, te verenigen of vreedzaam te betogen. Partos organiseerde met een aantal leden van het Civic Space Platform de Nederlandse campagne als onderdeel van de wereldwijde SPEAK!-campagne. Na de ‘stilte’ op 16 november, werd er een gezamenlijk opinieartikel gepubliceerd op [JOOP](#) en lieten Nederlandse NGOs op 17 en 18 november letterlijk van zich horen door actief aandacht te vragen voor het onderwerp op social media via [#TogetherWeSpeak](#). De SPEAK!-campagne is een initiatief van de koepelorganisatie CIVICUS.

### **De politieke monitor is volwassen geworden**

Ook in 2018 waren Partos-leden goed op de hoogte van wat er door het jaar heen gebeurde in de politiek met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking. Het hele jaar ontvingen leden kosteloos een wekelijkse update in pdf-vorm in hun mailbox. In 2018 maakte Partos een volgende, grote stap met [de politieke monitor](#). We ontwikkelden een volwaardig online monitoringsysteem met véél meer mogelijkheden. Het online systeem, [monitor.partos.nl](http://monitor.partos.nl), is een database waarmee je alle artikelen kunt doorzoeken en teruglezen. Ook worden relevante stukken per partij en thema gecategoriseerd, zodat je makkelijk overzicht hebt. Naast deze online monitor ontvangen leden wekelijks nog steeds een vernieuwd en toegankelijk overzicht.

### **Strategische Partnerschappen: de opvolging**

In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor Partos-input voor [het opvolgingsproces van de Samenspraak en Tegenspraak](#), waar de strategische partnerschappen onderdeel van zijn. In december hebben we met een aantal lid-organisaties een brainstorm gehouden over wat behouden moet worden, en wat we graag anders zien bij toekomstige strategische partnerschappen. Dit traject zetten we in 2019 voort.

### **De EU denkt na over haar toekomstig budget**

Ook in 2018 droeg Partos haar steentje bij aan de EU lobby & belangenbehartiging. Partos deed dit door een actieve rol te spelen binnen [CONCORD, het Europese platform](#). Zo zat in 2018 een vertegenwoordiger van Partos in alle thematische hubs van CONCORD. Deze groep EU-actieveelingen heeft er ook voor gezorgd dat zowel de Tweede Kamerleden als het ministerie op de hoogte waren van het CONCORD-standpunt voor ieder algemeen overleg van de Raad Buitenlandse Zaken. Daarnaast informeerde Partos haar leden over de belangrijkste ontwikkelingen. Binnen de EU was dit het meerjarig financieel kader ([MFF](#)) dat de verdeling van EU-middelen bepaalt. Omdat het MFF een ingewikkeld dossier is, organiseerde Partos in samenwerking met CONCORD een workshop hierover voor leden. Vervolgens schreven we samen met deze leden een [position paper](#) voor gebruik richting Kamerleden.

### **De toekomst van migratie**

Op 22 februari organiseerde Partos een bijeenkomst voor leden over migratie en ontwikkelingssamenwerking. Insteek was gezamenlijk tot een advies te komen voor een fictieve organisatie hoe om te gaan met het thema. Een van de belangrijke conclusies was dat organisaties ontwikkelingssamenwerking niet als oplossing voor migratie moeten framen. Tijdens het Partos Innovation Festival ging [een sessie](#) over de toekomst van migratie en de mogelijke rol van ontwikkelingsorganisaties. In 2019 doen we een verkenning met leden en andere partnerorganisaties naar innovatieve inzichten rond het thema van 'The Future of Migration' in samenwerking met mediapartner OneWorld.



## KENNIS, EFFECTIVITEIT EN INNOVATIE

Voor ontwikkelingsorganisaties is het essentieel om op basis van nieuwe kennis en daaruit voortvloeiende inzichten te sturen op de effectiviteit van hun werk. Effectiviteit is de mate waarin de beoogde doelen worden gerealiseerd. Partos stimuleert en ondersteunt haar leden bij het gezamenlijk leren en verbeteren van hun effectiviteit. Met The Spindle, het innovatieplatform van Partos, inspireren we organisaties tot het verkennen van nieuwe oplossingen en strategieën, waarbij we hen zoveel mogelijk verbinden tot samenwerking, met elkaar en met andere (publieke of private sector) actoren op het gebied van innovatie en/of ontwikkelingssamenwerking. Dit ondernam Partos in 2018 op dit thema:

### **Strategische Partnerschappen: drie drukbezochte leer- en netwerkbijeenkomsten**

Jaarlijks organiseert Partos drie leer- en netwerkbijeenkomsten om de [Strategische Partnerschappen](#) onderling van elkaar te laten leren. Maar deze bijeenkomsten zijn juist ook bedoeld voor Partos-leden die niet in een van de huidige Strategische Partnerschappen vertegenwoordigd zijn. Zo kunnen ook zij nieuwe inzichten verwerven en mogelijkheden verkennen. De bijeenkomsten worden inhoudelijk voorbereid samen met leden die vertegenwoordigd zijn in de partnerschappen. In 2018 werden er lessen gedeeld over [strategieën](#) bij een krimpde civic space, en [effectieve partnerschappen](#). Tijdens de derde ontmoeting ging het over lokaal eigenaarschap en hoe dat versterkt wordt door met je partners te werken en leren aan de hand van de Theory of Change. De bijeenkomsten werden goed bezocht, per keer lag het aantal deelnemers tussen de veertig en zestig.

### **Gezamenlijk leren over het vergroten van impact met de Impact Challenge**

[De Impact Challenge](#) is een initiatief, ontstaan in 2017, van onder andere CBF, Goede Doelen Nederland en Partos. Het doel van deze Challenge is om Nederlandse goededoelenorganisaties te stimuleren en ondersteunen in het werken aan de meest effectieve strategie zodat zij hun missie kunnen realiseren. In 2018 werkten we aan de [Impact Principles](#), een reeks vertrekpunten over impactgericht werken, en de [Impact Challenge Award](#), een prijs die goede doelen kunnen winnen door hun impact-gerelateerde kennis en ervaringen te delen. Een ander onderdeel van de Impact Challenge is de jaarlijkse PME-cursus van Partos die in 2018 twee keer werd georganiseerd. In 2019 vindt het tweede [Impact Event](#) plaats waarbij de Impact Challenge Award zal worden uitgereikt.

### **Publiceren in IATI en datagedreven besluitvorming**

[IATI](#) is de internationale standaard voor het openbaar beschikbaar maken van projectinformatie (open data) in de ontwikkelingssamenwerking. Sinds 2016 organiseert Partos samen met Data4Development jaarlijks een grote leerbijeenkomst over het publiceren in IATI en datagedreven besluitvorming. In 2018 vond deze plaats op 22 maart. De bijeenkomst werd bezocht door zo'n tachtig deelnemers, veelal Partos-leden maar ook enkele internationale gasten van andere netwerken en platforms. Leo Stolk (Oxfam Novib), lid van de internationale IATI stuurgroep, presenteerde zijn visie op de ontwikkelingen rondom IATI. Het waren ICCO en SIMAVI die hun best practices op het gebied van datagedreven besluitvorming deelden. Het ministerie van Buitenlandse Zaken liet ons zien hoe zij de data van gerapporteerde resultaten gebruiken. Ook organiseerde Partos in de loop van 2018 een aantal informele leerbijeenkomsten over datagedreven besluitvorming, de zogenoemde Open Teas.

### Ideeën komen tot wasdom in The Spindle Summer Labs

Na een voorselectie wisten negen teams zich afgelopen zomer te kwalificeren voor [The Spindle Summer Labs](#). Tijdens vijf vrijdagen in deze (warme) zomer, werkten afvaardigingen van Nederlandse NGOs en sociaal ondernemers ideeën uit tot voorstellen voor een pilotproject. Onder begeleiding van coaches van designbureaus And The People en STBY en in verbinding met het netwerk van The Spindle werkten teams aan diverse voorstellen. Bijvoorbeeld: een coalitie voor cash-transfers, een game voor ondernemers en een armbandje dat een afschrikwekkende geur verspreidt in geval van een poging tot aanranding. Tijdens de laatste Summer Lab besloot de aanwezige jury aan de hand van pitches welke drie ideeën door zouden gaan naar de finale op het Partos Innovation Festival: [Land Rights Unchained!](#), [Protection Power](#) en [Upinion](#). Deze drie initiatieven waren vanaf dat moment in de race voor The Spindle Award Best Idea.

### Eerste keer NOW-Us!-week: hoe inclusie mensen bindt

Voor het eerst dit jaar organiseerde The Spindle in samenwerking met VOICE de [NOW-Us!-week](#). NOW-Us! (kort voor: 'nothing about us without us') zet inclusie-initiatieven van buitengesloten groepen in Afrika en Azië in de spotlight. Trots waren we op de 319 initiatieven die we mochten ontvangen. Uiteindelijk kwamen tien geselecteerde teams uit onder andere Nepal, Kenya, en Nigeria, naar Den Haag voor een inspirerende week. De teams wisselden kennis en ervaringen uit, legden verbindingen met specialisten van Nederlandse NGOs en werkten aan hun projecten. Halverwege de week presenteerden ze de initiatieven aan een jury en andere geïnteresseerden. De jury koos drie teams die tijdens de finale op het Partos Innovation Festival op het podium mochten verschijnen: [Access Nigeria](#) (strijdend voor stemrecht en toegankelijkheid voor personen met een beperking), [LGBTI Youth Radio Congo](#) en [HandSpeak Vietnam](#) (dat zich inzet voor dovenonderwijs in Vietnam). Op het festival maakten zij kans op de NOW-Us! Award en andere prijzen.

### The Awards: Best Idea, Best Innovation, Best Humanitarian Innovation and NOW-Us!

Elk jaar reiken we op het Partos Innovation Festival [The Spindle Innovation Awards](#) uit voor Best Idea and Best Innovation. Naast de nieuwe NOW-Us!-categorie, voegden we in 2018 nog een categorie toe in samenwerking met DCHI: Best Humanitarian Innovation. Ook hebben we dit jaar het prijzenpakket kunnen uitbreiden in samenwerking met financiers Triodos Bank en Haella Foundation. Uit alle inzendingen selecteerde de betreffende jury voor elke categorie eerst een top 10. Vervolgens werd er op basis van verschillende trajecten (pitches of een halve finale) een top 3 samengesteld die door mocht naar het Partos Innovation Festival. Hier werden de uiteindelijke [Award-winnaars](#) bekendgemaakt: [Landrights Unchained!](#) (Best Idea), [Womanitarians/Sheroos](#) (Best Innovation), [Handspeak Vietnam](#) (NOW-Us!), en [Optimus](#) (Best Humanitarian Innovation).

### Future Sessions: relevante trends voor de toekomst van ontwikkelingssamenwerking

In samenwerking met HumanityX van het Centre for Innovation van de Universiteit Leiden organiseerde The Spindle negen zogenoemde Future Sessions in de Haagse Humanity Hub. Deze sessies gaan over onderwerpen op het snijvlak van duurzame ontwikkeling en nieuwe technologie. Onderwerpen die in 2018 langskwamen, waren bijvoorbeeld: [online leren](#), [virtual reality](#), [blockchain-technologie](#), [gamificatie](#), en [chatbots](#). Het doel van een Future Session is om nieuwe (technologische) trends en de mogelijke betekenis ervan voor een inclusieve duurzame ontwikkeling onder de aandacht te brengen bij ontwikkelingsorganisaties. Naast leden van Partos

worden deze sessies ook bezocht door andere aanjagers van innovatie binnen en buiten de ontwikkelingssector. In 2019 zetten we dit maandelijks concept voort in samenwerking met de Humanity Hub.

### **Inspirerende samenwerkingsvormen in de publicatie ‘Joining Forces, Sharing Power’**

De in 2018 uitgebrachte publicatie ‘[Joining Forces and Sharing Power](#)’ belicht en analyseert inspirerende voorbeelden van nieuwe vormen van samenwerking voor inclusieve en duurzame ontwikkeling. De belangrijkste vraag daarbij was: hoe kunnen we beter gebruikmaken van de energie, creativiteit, beschikbare middelen en aanwezige capaciteiten om onze doelen te realiseren in deze nieuwe, snel veranderende wereld. Deze zoektocht was geïnspireerd op de omschreven toekomsttrends en gewenste mindshifts, in het Partos-rapport ‘[Adapt, Counteract or Transform](#)’: inclusieve samenwerkingen, met ‘the most affected in the lead’, met een waardering voor de beschikbare middelen, en gedreven door een bundeling van elkaars capaciteiten en competenties. ‘Joining Forces and Sharing Power’ is de tweede publicatie van een serie in samenwerking met The Broker en CIVICUS.

### **Rethinking Power and Resources als onderdeel van de beweging #ShiftThePower**

Voortbordurend op de publicatie ‘Joining Forces, Sharing Power’ en als onderdeel van de grotere beweging #ShiftThePower, vond in oktober de ontbijtsessie ‘[Rethinking Power and Resources](#)’ plaats. Tijdens deze sessie, georganiseerd in samenwerking met Wilde Ganzen en CIVICUS, bogen we ons over de vraag: wat kunnen we meer of anders doen om lokale community based organisations te versterken? Daarbij de politieke en maatschappelijke druk waaronder zij opereren in acht genomen. Ook focusten we ons op vragen als: welke samenwerkingsvorm past het beste in deze context? Wat zijn passende en inclusieve financieringsvormen? Wat belemmert ons en welke kansen zien we? De sessie werd bezocht door directeurs van Partos-lidorganisaties, vertegenwoordigers van filantropische fondsen en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Volgend jaar komt er een vervolg op deze sessie met veel aandacht voor bestaande good practices.

### **Hoe efficiënt een interventie is leer je in het Efficiency Lab**

[Het Efficiency Lab](#) is een leertraject dat zich in eerste instantie richt op de efficiëntievraag: hoe verhouden de effecten van onze interventies zich tot de kosten van die interventies? En zijn die kosten proportioneel? Daarna richt het Lab zich op de vraag: welke [methoden](#) hebben we om de efficiëntievraag te beantwoorden? In 2018 organiseerde het Efficiency Lab onder leiding van twee experts, Markus Palenberg en Pol de Greven, een training om de verschillende methoden met elkaar te vergelijken. Vervolgens namen vier Partos-leden (o.a. Aflatoun en Simavi) deel aan een tweede workshop waarin zij pilots voorbereidden om met de aangeboden methoden te experimenteren. Ook werd de generieke versie van een ‘Theory of Efficiency’ gepresenteerd. Deze versie kan organisaties helpen met het ontwikkelen van beleid dat erop gericht is om de efficiëntie van hun interventies systematisch te verbeteren. De resultaten van de pilots en [andere geleerde lessen](#) zullen gepresenteerd worden tijdens een conferentie in het voorjaar van 2019.

### **Leave No One Behind: het platform dat zich sterk maakt voor inclusie**

Het [Leave No One Behind platform](#) verbindt organisaties, kennisinstituten en individuen die zich sterk maken voor inclusie door middel van gezamenlijke lobby, kennisuitwisseling en innovatie. In 2018 kwam het platform zeven keer bij elkaar voor kennisdeling en ter inspiratie. Daarnaast ging het

platform aan de slag met (de ondersteuning van) een aantal projecten. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een 'Guide for Inclusive Business Partnerships' (in samenwerking met ENDEVA) bedoeld voor NGOs. Een ander voorbeeld is het initiatief rondom het belang van [disaggregated data](#). Verder las het platform mee met de ontwikkeling van een 'Social business case for disability inclusion' en is er eind 2018 gestart met het ontwikkelen van een manifest over het principe '[trickle-up](#)'. Doel van dit manifest is een constructief tegenwicht bieden aan de ook in het bestaande beleid dominante trickle-down benadering, die zich vooral richt op de formele sector, grotere bedrijven, en boven- en middenlagen van de bevolking.

### **Community of Practitioners aan de slag met de uitdagingen van innovatie**

In 2018 startte The Spindle met de [Community of Practitioners](#) (CoP). Deze community bestaat uit ongeveer twintig mensen die zich binnen hun organisaties bezighouden met het faciliteren en aanjagen van innovatie(processen). In een vertrouwelijke setting delen zij, met behulp van intervisietechnieken, ideeën, obstakels, uitdagingen en kansen. Deze onderwerpen kunnen zowel binnen de eigen organisatie als in de externe omgeving spelen. De intervisietechnieken verschillen per keer, denk hierbij aan Theory U, de creative confidence-aanpak en de FORTH-methode. De deelnemers van de CoP hebben in 2018 vier ontmoetingen gefaciliteerd, die op basis van ingebrachte cases werden georganiseerd.

### **Mid-Term Review van The Spindle**

Het afgelopen jaar was The Spindle halverwege de implementatie van het huidige vijfjaren-programma. Om beter inzicht te krijgen in onze resultaten, en of we de juiste dingen doen, hebben we een externe consultant een Mid-Term Review laten uitvoeren op basis van Outcome Harvesting. Het onderzoek laat zien dat The Spindle met name in het laatste jaar goede resultaten boekt. The Spindle draagt overtuigend bij aan het ontstaan van een beweging voor innovatie in ontwikkelingssamenwerking en slaagt erin om zowel Partos-leden als andere actoren, actief te betrekken in samenwerking. Daarnaast is er een groeiend aantal vernieuwende oplossingen die zijn geïnitieerd en getest mede door toedoen van het innovatieplatform. Uit het rapport komen ook een aantal nuttige aanbevelingen voor wat betreft het aanbrengen van meer focus, een aanpassing van de Theory of Change en het monitoren van de resultaten.

### **The Spindle oriënteert zich op de toekomst**

De uitkomsten van de Mid-Term Review hebben ons gemotiveerd in te zetten op een verlenging van het programma van The Spindle na 2020. Hierbij kijken we naar de wenselijkheid en haalbaarheid om The Spindle als platform te laten aansluiten bij een internationaal netwerk, zoals bijvoorbeeld het van oorsprong zuidelijke civil society-netwerk Innovation for Change. In 2018 namen we regelmatig deel aan skype-overleg en kennisuitwisseling met collega's van andere, internationale platforms en netwerken die zich bezighouden met de toekomst van ontwikkelingssamenwerking. Zo hebben we na afloop van het Bond Congres in Londen een overleg geïnitieerd met vertegenwoordigers van de aanwezige Europese platforms, InterAction (VS), het Berlin International Civil Society Centre en de coördinatoren van het Innovation for Change-netwerk om samenwerking te verkennen. Na afloop van het Partos Innovation Festival was er een vruchtbaar vervolgoverleg, nu met ook de coördinatoren van de zuidelijke hubs van het Innovation for Change-netwerk. Concrete plannen om in 2019 samen te werken, werden besproken.

## COMMUNICATIE EN BEELDVORMING

Partos vindt het belangrijk dat er breed en actief draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking is in Nederland. Wij denken dat het belangrijk is dat de beeldvorming rondom ontwikkelingssamenwerking overeenkomt met de werkelijkheid. Om deze aansluiting te verbeteren volgt Partos het maatschappelijke debat nauwlettend en voedt dit met informatie. Indien mogelijk en passend, brengen we in samenwerking met leden en partners bewijzen en verhalen over effectiviteit en innovatie in ontwikkelingssamenwerking naar buiten bij overheid, politiek, media en publiek. Het Actieplan Integriteit is één van de onderwerpen waar we in samenwerking met leden en partners veel over hebben gecommuniceerd. Het communiceren vanuit impact was ook een rode draad in 2018. Dit zal in 2019 belangrijk blijven, evenals het versterken van het communicatienetwerk.

### Sectorbreed werken aan beeldvorming

In 2018 hebben we kennis en ervaringen van communicatieprofessionals op het gebied van beeldvorming over en de impact van ontwikkelingssamenwerking opgehaald en gedeeld. Uit een klein [onderzoek](#) onder Partos-leden blijkt dat leden het belangrijk vinden dat Partos samen met leden werkt aan de beeldvorming rondom ontwikkelingssamenwerking. Dit gebeurt onder andere door samen te werken op cruciale onderwerpen als [integriteit](#), [SDGs](#), [civic space](#), [impact](#) etc. Het constructief communiceren over ontwikkelingssamenwerking en impact stond centraal in diverse bijeenkomsten, waaronder de Impact Challenge, bijeenkomsten met BuZa over de Strategische Partnerschappen en de sessie over [innovatieve vormen van storytelling](#) tijdens het Partos Innovation Festival. In 2019 gaan we verder met het versterken van het communicatienetwerk en het samenwerken aan een realistische beeldvorming rond ontwikkelingssamenwerking door o.a. de Proeftuin constructieve communicatie te organiseren.

### Communicatieprofessionals komen bijeen bij het Perscafé & de College Tour

Hoe zit het met de aandacht voor de belangrijke verhalen van natuur- en milieuorganisaties en ontwikkelingsorganisaties in de nieuwsmedia? Om deze vraag te beantwoorden en een gesprek te organiseren tussen woordvoerders en journalisten, organiseerden IUCN NL en Partos het allereerste [‘Perscafé’](#). Enkele conclusies van de geëngageerde discussie: focus aanbrengen is nodig, vooral in een complex verhaal. Dit betekent wel dat je nieuwe inzichten moet aandragen en zeker niet met clichés moet aankomen. Vermeld ook concrete resultaten, om zo de aandacht van journalisten te wekken.

Ook in 2018 sloegen de brancheverenigingen de handen ineen om de communicatieprofessionals van beider leden elkaar te laten ontmoeten en hun vakkennis bij te spijkeren door een spraakmakende gast. ‘Merkenman’ Marc van Eck was de hoofdgast tijdens de vijfde editie van [College Tour](#). Sindsdien weten communicatieprofessionals van de leden van Partos en [Goede Doelen Nederland](#) hoe je effectief kan bouwen aan een sterk merk. Marc van Eck trok een volle zaal: tachtig deelnemers waren erbij in de salon van De Balie. Met uitspraken als ‘Bij twijfel doen!’ en ‘Het gaat niet om de belofte die je doet, maar of je trouw bent aan de verwachtingen die je creëert’ gaf Van Eck interessante stof tot discussie. In 2019 plannen Partos en Goede Doelen Nederland twee College Tours, een in het voorjaar en een in het najaar.

### **Een uitverkocht Partos Innovation Festival in Pakhuis de Zwijger**

Met bijna vierhonderd bezoekers was het vijfde [Partos Innovation Festival](#) volledig uitverkocht. Samen met de sprankelende host Marina Diboma gingen we gezamenlijk op zoek naar de invulling van 'A Future We Want'. Welke toekomst streven wij na en welke transformaties zijn dan nodig? Sprekers uit Kenya, India en Colombia beklommen het podium en gingen in op thema's als sharing power, connectivity through technology, en the role of youth movements. Bezoekers doken in onderwerpen als 'Inclusive Business Partnerships', 'Storytelling for Social Impact', en 'The Future of Migration' tijdens enerverende workshops. En genomineerden vanuit de hele wereld hielden hun adem in tijdens de uitreiking van de [\(Spindle\) Awards](#). Er was een innovation market, je kon op speeddate met een expert, en voor wie even tot rust wilde komen waren er verhalenvertellers, en films gemaakt door ontwikkelingsorganisaties. Het gros van de bezoekers gaf het festival een 8 of hoger als eindcijfer. Netwerken en inspirerende sessies bleken ook dit jaar op grote waardering te kunnen rekenen. Met de bruisende herinneringen en positieve ervaringen nog in het achterhoofd staat het [Partos Innovation Festival ook in 2019](#) weer op de planning.

### **World's Best News opnieuw succesvol in 2018**

De [World's Best News campagne](#) bereikte in 2018 via media en evenementen het indrukwekkende aantal van vijf miljoen mensen. Uit [een onderzoek](#) in 2018 van Motivaction blijkt dat Nederlanders iets positiever zijn gaan denken over vooruitgang in ontwikkelingslanden. Toch denkt de meerderheid hier nog altijd overwegend negatief over. Het blijft daarom belangrijk om te laten zien dat er vooruitgang wordt geboekt in het behalen van de SDGs. De campagne deed dit onder ander door deelname aan de [Bevrijdingsfestivals](#) in veertien steden in Nederland. Ook produceerde WBN 77 artikelen voor de reguliere media en waren medewerkers te gast in tien radio- en televisieprogramma's. In 2018 besteedde World's Best News aandacht aan de Building Change-campagne 'Adopteer een SDG' via een portrettenreeks van [Kamerleden](#). WBN gaf 21 trainingen voor circa 550 kennisbemiddelaars in de journalistiek en maatschappelijke organisaties, en 27 presentaties aan o.a. studenten, vrouwengroepen, kerken. Ook werd een start gemaakt met een serie van 32 masterclasses aan leerlingen van IMC-Weekendscholen over een constructieve kijk op de wereld. De WBN-campagne ontving drie jaar lang financiering vanuit onder andere de Gates Foundation. Aangezien de financiering eind 2018 afliep, krijgt de World's Best News-campagne in de toekomst een nieuwe vorm.

## **BEDRIJFSVOERING EN SHARED SERVICES**

Effectieve ontwikkelingsorganisaties en effectieve ontwikkelingssamenwerking vormen samen de overkoepelende doelstelling van Partos. Door ruimte en voorwaarden te scheppen voor de leden, kunnen zij effectief en impactvol werken aan een rechtvaardige en duurzame wereld voor iedereen. Dit doet Partos onder andere door het realiseren van inkoopvoordelen en andere vormen van ondersteuning op het gebied van bedrijfsvoering.

### **Partos Financial Network**

Het Partos Financial Network is een kennisnetwerk dat sessies organiseert rondom vakspecifieke issues die voortkomen uit het werken met zuidelijke partners en veldkantoren. Het netwerk kent een vaste kern waarbij Partos functioneert als verbindende kracht. Het zijn de leden zelf die de thema's aandragen. In 2018 organiseerde het netwerk de bijeenkomst 'De financieel professional binnen de internationaal werkende NGO'. Deze bijeenkomst trok twintig deelnemers.

### **Drie workshops over het inrichten van een eigen integriteitssysteem**

In samenwerking met Governance & Integrity organiseerde Partos dit jaar een reeks van drie workshops over de diverse aspecten van integriteit. Met als doel om leden te ondersteunen bij het inrichten van een eigen integriteitssysteem en te helpen bij het naleven van de normen van de Erkenningsregeling en de Partos Gedragscode. Naast de workshops bleek er behoefte te zijn aan een leergroep in de vorm van intervisie. Met deze leergroep wilden organisaties graag concreet werken aan het opzetten van een moreel leerproces. Ook werden cases en dilemma's uit de praktijk behandeld.

### **Reeks HR-bijeenkomsten over onder andere stress op de werkvloer**

In 2018 organiseerde Partos weer diverse evenementen specifiek voor HRM'ers. Zo vonden er in maart maar liefst drie verschillende bijeenkomsten plaats. Allereerst het seminar 'Grensoverschrijdende arbeid en de hieraan verbonden fiscale en sociale aspecten'. Dit seminar was bedoeld voor HRM'ers en loonadministratie-medewerkers die regelmatig te maken hebben met werknemers die grensoverschrijdend werken. Ook organiseerden we een workshop over de AVG waarbij een jurist van Liancelegal uitleg gaf over deze regelgeving met daaropvolgend een Q&A. De derde bijeenkomst vond plaats in de vorm van een gratis webinar en had als thema stress op de werkvloer. Dit webinar was bedoeld voor leidinggevenden en HR-adviseurs en werd uitgevoerd door Szas. Later in het jaar organiseerden we in samenwerking met Goede Doelen Nederland een laatste bijeenkomst over het beloningsonderzoek 2018. Human Capital Group (HUCAG) lichtte de trends en verschillen in opvallende uitkomsten toe. Een HRM-adviseur van Leeuwendaal Advies gaf een presentatie over functies en functiehuizen in verandering: van vaste functies en taken naar meer flexibilisering en werken vanuit rollen. Ook vertelde de directeur van HUCAG hoe om te gaan met ontwikkelingen in relatie tot het functieboek goede-doelen-organisaties en over bevindingen uit het beloningsonderzoek. De dag eindigde met een discussie met de deelnemers.

### Shared Services: inkoopvoordelen via Partos in 2018

In 2018 is er wat betreft het [pakket aan inkoopvoordelen](#) niet veel veranderd. Het servicelidmaatschap waarbij gebruikgemaakt kan worden van de inkoopvoordelen bij Goede Doelen Nederland werd ook in 2018 nog nauwelijks gebruikt. Ontwikkelingen in 2018:

- **Dienstreizen:** in 2018 maakten veertig leden gebruik van de dienstreizen van Uniglobe Westland. Dit contract werd intensief gemonitord door Partos. De waardering voor deze aanbieder was laag en dat was aanleiding om het contract met Uniglobe te beëindigen per 1 januari 2019. In de zomer van 2018 is een aanbesteding uitgezet met intensieve betrokkenheid van een aantal lidorganisaties. Eind oktober was het traject van de aanbesteding ten einde en is een nieuw contract getekend met een reisagent [ATPI](#), dat per 1 januari 2019 ingaat. Zie hieronder.
- **(Online) Media Monitoring:** er is een contract met Meltwater; zeven deelnemers.
- **Visumdiensten:** loopt via CIBTvisas, 32 gebruikers. Voor 2018 heeft Partos prijsstijgingen kunnen voorkomen. Dochteronderneming Newland Chase van CIBTvisas biedt sinds 2018 aanvullend ook [immigratiediensten](#) aan.
- **Zakelijke reisverzekering AON:** vijf gebruikers. Er is een mantel voor de specifieke risico's van de leden.
- **Vertaaldiensten:** het raamcontract met Livewords is voor 2018 gecontinueerd. Veertien gebruikers.
- **Ziekteverzuimverzekering:** het SAZAS verzuimpakket wordt sinds 2018 aangeboden.
- **HRM ondersteuning bij grensoverschrijdend werken:** er is een overeenkomst met Exterus waar leden terecht kunnen met vragen, of voor advies of ondersteuning op sociale en fiscale aspecten van grensoverschrijdend werken.
- **Preferred Suppliers Juridische diensten:** met name adviseurs op het gebied van arbeidsrecht, contractrecht en fiscaal recht worden ingeschakeld. Dit naar tevredenheid van circa twintig leden.

### Een nieuwe shared service voor dienstreizen: ATPI

Naar aanleiding van de resultaten die voortkwamen uit de tevredenheidsenquêtes met betrekking tot de service bij Uniglobe Westland werd het contract met deze aanbieder per 1 januari 2019 stopgezet. In de zomer van 2018 is Partos, samen met vier lidorganisaties begonnen met een aanbesteding dienstreizen 2019 en is er een tender uitgeschreven. In oktober 2018 hebben we dit traject afgerond en [kozen we voor ATPI](#). De keuze voor ATPI is gebaseerd op hun uitgebreide Duty of Care-programma en de hoge score die zij haalde op onze kwaliteits- en transparantiecriteriën. De nieuwe overeenkomst werd op 5 november 2018 ondertekend door beide directeuren. Eind 2018 waren er 26 organisaties die met ons in dit bootje stapten.



## DE VERENIGING PARTOS

### Contactgegevens:

Naam	Vereniging Partos
Adres	Ellermanstraat 18b, 1114 AK, Amsterdam/Duivendrecht
Telefoon	+31(0)20 3209901
Kamer van Koophandel	34214586
Website	<a href="http://www.partos.nl">www.partos.nl</a>
Email	<a href="mailto:info@partos.nl">info@partos.nl</a>

### Verenigingsbestuur in 2018

Naam	Functie	Lid sinds	Lidorganisatie	Nevenfuncties
Jan Willem Nieuwenhuys	Voorzitter	13-11-2015 (tweede termijn)	Onafhankelijk	→ Directeur Fair Capital Partners → Bestuurslid bij Heidemaatschappij, Human Rights Watch, VBDO en Haëlla
Fatumo Farah	Lid & lid auditcommissie	13-11-2015 (uitgetreden november 2018)	Hirda	→ Training en consultancy t.b.v. NGOs en migranten-organisaties → bestuurslid GFMD-GSD en DFD
Nico Hoogenraad	Penningmeester & lid auditcommissie	18-11-2017 (eerste termijn)	Dorcas	→ Stichting Abigail, penningmeester
Evelijne Bruning	Lid	17-11-2016 (eerste termijn)	The Hunger Project	→ Bestuurslid Both Ends en AgriProFocus
Kees van den Broek	Lid, Vicevoorzitter	13-11-2015 (uitgetreden mei 2018)	Liliane Fonds	→ Voorzitter bestuur DCDD → Lid bestuur Vhufuli Art
Jeroen van der Sommen	Lid	13-11-2015 (tweede termijn)	Akvo	→ CEO Akvo Singapore Pte Ltd → Bestuurslid Akvo Kenya Foundation
Marie Jose Alting von Geusau	Lid, Secretaris & Vertrouwenspersoon	11-11-14 (tweede termijn, uitgetreden december 2018)	CNV Internationaal	→ Vertrouwenspersoon D66 Den Haag
Ton Meijers	Lid	15-11-2018 (eerste termijn)	Oxfam Novib	→ Raad van Toezicht Stichting Beheer Subsidiegelden DRA

## GOVERNANCE

De aansturing van Partos als vereniging heeft formele en informele componenten. De voornaamste, formele aansturende organen zijn de Algemene Ledenvergadering (ALV), het bestuur en de directie. Daarnaast geven veelvuldige contacten met leden, alsook Nederlandse en internationale samenwerkingspartners voeding aan de (richting van de) vereniging.

### Missie Partos

Partos staat voor impactvolle ontwikkelingssamenwerking: met leden, Nederlandse en internationale partners samenwerken voor een inclusieve, vreedzame, rechtvaardige en duurzame samenleving voor iedereen, met de focus op de armste en meest kwetsbare groepen en gebieden wereldwijd. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs) vormen het alomvattende en richtinggevende kader voor Partos.

Dit doet Partos met de vijf V's van: Verbinden, Vernieuwen, Versterken, Vertegenwoordigen en Vertrouwen. De drie waardenstrategieën innovatie, kwaliteit en focus geven Partos richting in het nastreven van haar doelen.

### Doelen Partos

1. Veerkracht: Nederlandse ontwikkelingsorganisaties zijn effectief, innovatief en veerkrachtig.
2. Toekomstgericht: Partos en haar leden zijn goed ingericht op de toekomst.
3. Politieke stootkracht: We komen met en door de leden tot een goed onderbouwde en effectieve strategie voor een coherent, robuust en impactvol ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.
4. Bewijsvoering: We krijgen overtuigende bewijzen van en verhalen over effectiviteit en innovatieve kracht van de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking over het voetlicht bij overheid, politiek, media en publiek.
5. Actief draagvlak: Er is in de Nederlandse samenleving - overheid, politiek, bedrijfsleven, financiële instellingen, kennisinstellingen en publiek - een breed en actief draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking.
6. Verbinden: Nederlandse ontwikkelingsorganisaties fungeren als actieve, cruciale schakels in impactvolle samenwerkingsverbanden voor inclusieve, duurzame ontwikkeling.
7. Ruimte voor civil society: Overheid, politici, bedrijfsleven en kennis- en financiële instellingen ondersteunen ruimte voor en inbreng door civil society.

De activiteiten in 2018 waren alle gerelateerd aan deze zeven doelen. De Toekomstverkenning (Nederlandse) ontwikkelingssamenwerking was direct bedoeld ter ondersteuning van de veerkracht en toekomstgerichtheid van onze leden, maar ondersteunde ook het politieke werk en onze inzet op ruimte voor civil society. Alle activiteiten van ons innovatieplatform The Spindle, de sessies binnen de toekomstverkenning, het Partos Innovation Festival en ook de talrijke workshops op deelterrinen zoals shifting power and rethinking resources, efficiency, werken in internationale organisaties en publicatie over nieuwe samenwerkingsvormen zijn gericht op wederzijds leren, inspireren en mobiliseren voor onze missie. Veel van het Partos-werk op het gebied van lobby overstijgt de directe belangenbehartiging: het gaat allereerst om een goed en coherent ontwikkelingsbeleid als randvoorwaarde voor effectieve inzet door ontwikkelingsorganisaties en

andere partijen. Communicatie over resultaten, en vooral ook over vooruitgang zoals via World's Best News, geven noodzakelijk en aanwijsbaar effectief tegenwicht tegenover cynische berichtgeving over ontwikkelingssamenwerking.

### **Algemene Ledenvergadering**

Het hoogste orgaan binnen de vereniging is de Algemene Ledenvergadering, die een belangrijke rol speelt in de formele besluitvorming. Deze vergadering vindt tweemaal per jaar plaats. Iedere lidorganisatie heeft hier stemrecht en kan meebepalen over de koers van de vereniging. In principe wordt de ALV bijgewoond door de directeuren – of gevolmachtigde vervangers - van de lidorganisaties.

De Algemene Ledenvergadering (ALV) kwam in 2018 in april en november bijeen. In april waren 39 organisaties vertegenwoordigd en in november 37 organisaties. Tijdens de vergadering van 12 april 2018 stelden de leden zowel de jaarrekening als het jaarverslag van 2017 vast en keurden deze goed. De vergadering werd afgesloten met een presentatie en workshop waarmee een volgende stap werd gezet in het Toekomstverkenningstraject. Focuspunt hierin was: de toekomst die wij willen. De presentatie en workshop werden gegeven door Han Rakels van het bureau Perspectivity. Na de sluiting van de vergadering ontmoetten Partos-leden enkele externe relaties tijdens de Partos Lenteborrel. Speciale gast daarbij was de heer Christiaan Rebergen van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

In de ALV van 15 november 2018 stelden de leden het jaarplan voor 2019 en de bijbehorende begroting vast en keurden deze goed. De leden bekrachtigden de benoeming van Ton Meijers en herbenoeming van Jeroen van der Sommen binnen het bestuur. Veel aandacht was er tijdens de vergadering voor het integriteitsbeleid en daarmee de aanpassingen in de Partos Gedragscode en de Partos 9001 certificering. De ALV ging akkoord met de aangebrachte wijzigingen. Daarbij werd toegezegd dat in één van de vergaderingen in 2019 opnieuw aandacht wordt besteed aan de beide stukken om deze eventueel verder aan te scherpen.

### **Verenigingsbestuur**

Het bestuur van Partos bestaat uit maximaal zeven leden inclusief de voorzitter. De voorzitter is onafhankelijk en de bestuursleden zijn statutair directeur bij een lidorganisatie. De voorzitter wordt gekozen door het bestuur en zijn/haar benoeming wordt door de Algemene Ledenvergadering bevestigd. Bestuursleden worden door de statutaire directeuren bij de lidorganisaties gekozen en door de ALV bevestigd. Zowel de voorzitter als de bestuursleden worden voor een periode van drie jaar gekozen. Zij kunnen zich eenmaal herkiesbaar stellen en dus maximaal zes jaar zitting hebben in het bestuur. Het bestuur ziet primair toe op de strategie en het jaarplan van Partos, alsook op het functioneren van de directeur van Partos. Jaarlijks houdt het bestuur een functioneringsgesprek met de directeur.

In 2018 nam Partos afscheid van drie bestuursleden. Kees van den Broek (Liliane Fonds) verliet het bestuur, omdat hij zijn directeursfunctie bij het Liliane Fonds neerlegde. Hij is opgevolgd door Ton Meijers (Oxfam Novib). Fatumo Farah (Hirda) verliet het bestuur vanwege stopzetting van het Partos-lidmaatschap van Hirda. Marie José van Geusau trad in december terug als directeur van CNV

International, waardoor ook haar positie in het bestuur van Partos ten einde kwam. Voor beide posities zal Partos vervangers zoeken in het voorjaar van 2019.

Het bestuur vergaderde in 2018 vijf keer. Drie reguliere vergaderingen, één tussentijdse rapportage aan het bestuur per e-mail en één heisessie. Het bestuur besprak onder meer de volgende zaken:

- Vervolg toekomstverkenningstraject
- Verkenning nieuwe functies/rollen Partos voor de leden (Partos 3.0)
- Speerpuntenstrategie Partos
- Follow up Partos Jongerenraad
- Actuele politieke ontwikkelingen
- Privacywetgeving (AVG)
- Partos Gedragscode en Partos 9001
- Gezamenlijk Actieplan Integriteit
- Risicomanagement
- Zelfevaluatie bestuur

Het bestuur heeft één subcommissie: de auditcommissie. Deze komt tweemaal per jaar bijeen en bespreekt de begroting en de jaarrekening, het treasury-beleid en de hoogte van de reserveringen. Bestuursvergaderingen worden door de medewerkers van Partos - onder coördinatie van de directeur - voorbereid en van documentatie voorzien. De directeur en directie-assistent wonen alle bestuursvergaderingen bij. Afhankelijk van het onderwerp nemen op uitnodiging ook andere teamleden deel aan de vergadering. Het aantal vergaderingen is teruggebracht naar drie reguliere vergaderingen, een heidag en twee Algemene Ledenvergaderingen.

### **Directie Partos**

Op 1 februari 2014 is de heer Bart Romijn in dienst getreden als directeur van de Vereniging Partos. Sinds 2015 is Romijn bestuurslid van de [Worldconnectors](#). In 2017 zit Bart Romijn ook in de Stuurgroep van de Nederlandse [SDG Charter](#) en is hij voorzitter van de internationale adviesraad van [VOICE](#).

### **Partos kernteam**

Het kernteam van Partos bereidt het jaarlijkse werkplan voor en voert dit uit, na goedkeuring door de Algemene Ledenvergadering. De sfeer op kantoor is open en inclusief. Lijnen zijn kort en de medewerkers en teams werken kerntaak- en projectgericht. Wekelijks is er een teamoverleg om de activiteiten op elkaar af te stemmen en samenwerking te optimaliseren. De directeur en de hoofden van de kerntaken (Kennis, Effectiviteit & Innovatie, Belangenbehartiging & Beleidsbeïnvloeding en Communicatie & Beeldvorming en Shared Services) stemmen wekelijks op hoofdlijnen ieders activiteiten af. Eén- tot tweewekelijks vinden bilaterale gesprekken plaats tussen leidinggevenden, projectleiders en hun medewerkers. Er worden regelmatig functioneringsgesprekken gehouden en binnen het team is er een vertrouwenspersoon aangesteld, alsook binnen het bestuur. Bij de vertrouwenspersonen zijn geen meldingen binnengekomen in 2018.

Partos kent een 36-urige werkweek. Het aantal bureaumedewerkers was op 31 december 2018 9,14 fte. Partos telde eind 2018 acht vaste contracten, drie tijdelijke contracten. Bij Partos werken drie mannen en acht vrouwen. Dit is vergelijkbaar met het sectorgemiddelde: 33 procent man tegenover 67 procent vrouw. Bij aanstellingen kijkt Partos naar de meest geschikte kandidaat; er wordt geen voorkeursbeleid gevoerd. De gemiddelde leeftijd is 46 jaar. Het ziekteverzuimpercentage is 0 procent (in 2017 3,26 procent). Qua rechtspositieregeling gaat Partos uit van het rechtspositiereglement van Cordaid, dat gebaseerd is op de cao Sociaal Werk (voorheen Welzijn genaamd). De cao-indexeringen worden gevolgd. Op 1 juli 2018 is een salarisindexering van 2 procent doorgevoerd.

Het kernteam bestond in 2018 uit de volgende medewerkers:

→ Ad Rombouts	Financiën, HRM & shared services (tot 1 november 2018)
→ Anne-Marie Heemskerk	Manager Kennis, Effectiviteit & Innovatie
→ Annemiek Mion	Programma-assistent
→ Annewies Kuipers	Innovatiefacilitator The Spindle
→ Bart Romijn	Directeur
→ Ingrid Coenen	Politiek analist
→ Jesse van der Mijl	Innovatiefacilitator The Spindle
→ Koos de Bruijn	Advocacy manager
→ Marion van der Knoop	Financiën, HRM & shared services (vanaf 1 november 2018)
→ Mieke Olde Engberink	Communicatie & Beeldvorming (tot 1 juni 2018)
→ Sarah Hendriks	Communicatie & Beeldvorming (vanaf 1 juli 2018)
→ Sera Koolmees	Communicatie & Beeldvorming (vanaf 1 maart 2018)
→ Yolande Klaasse Bos	Assistent directie & bestuur

### **Klachtencommissie**

Klachten over lidorganisaties die vermoedelijk de [Gedragcode van Partos](#) schenden, moeten primair worden opgelost in contact met de betrokken organisatie. Er zijn verschillende andere manieren om problemen of misstanden in de sector te bespreken of aan de kaak te stellen. Een beroep op de nalevingsprocedure van Partos is een allerlaatste stap. De Gedragcode voorziet in een formele klachtenprocedure waarvan in 2018 geen gebruik is gemaakt.

### **Duurzaamheid Partos-bureau**

Partos streeft ernaar waar mogelijk bij te dragen aan een duurzame bedrijfsvoering. Zo kiest Partos altijd voor de groene variant van kantoorartikelen, is het papier recyclebaar, worden plastic afval en papier apart ingezameld en kantoormaterialen afgevoerd naar een recyclestation. Het gebruik van openbaar vervoer wordt gestimuleerd, evenals het plannen van online of telefonische werkbijeenkomsten in plaats van fysieke bijeenkomsten. Ook bestaat de lunch uit deels biologische producten. Internationale vergaderingen vinden bij voorkeur per telefoon, skype, of via webinars plaats. De CO2-vervuiling van de vliegvluchten wordt gecompenseerd.

## **Partos-leden**

In 2018 is Partos met 97 leden begonnen. Uitgetreden per 31/12/2018: 1% Club, Gender and Water Alliance, HIRDA, Pharm Acces, Wereldwinkels en ECDPM. Toegetroeden in 2018: Fair Wear Foundation en Stichting TEAR. Zie de ledenlijst 2018 op pagina 24.

## **Ledenmanagement**

Het kernteam en de bestuursleden hebben frequent contact met de leden van Partos via de twee jaarlijkse ledenvergaderingen, werkbezoeken, bijeenkomsten van werkgroepen, conferenties en via allerlei samenwerkingsactiviteiten. Dit geeft het kernteam en het bestuur belangrijke voeding en voeling. De waardenstrategie Kwaliteit (zie missie Partos) houdt hiermee verband: in alle diensten hoge kwaliteit nastreven, luisteren naar en al dan niet proactief reageren op wat leden nodig hebben en vragen, en betrokkenheid genereren. Het gaat hierbij niet alleen om ogen en oren binnen de vereniging, maar ook om voor de leden relevante externe ontwikkelingen te signaleren en te duiden. Het ledenwaarderingsonderzoek is hierbij een belangrijk hulpmiddel. Voor het laatst is dit in 2017 uitgevoerd. Een volgend onderzoek is gepland voor medio 2019.

## **Risicobeheer**

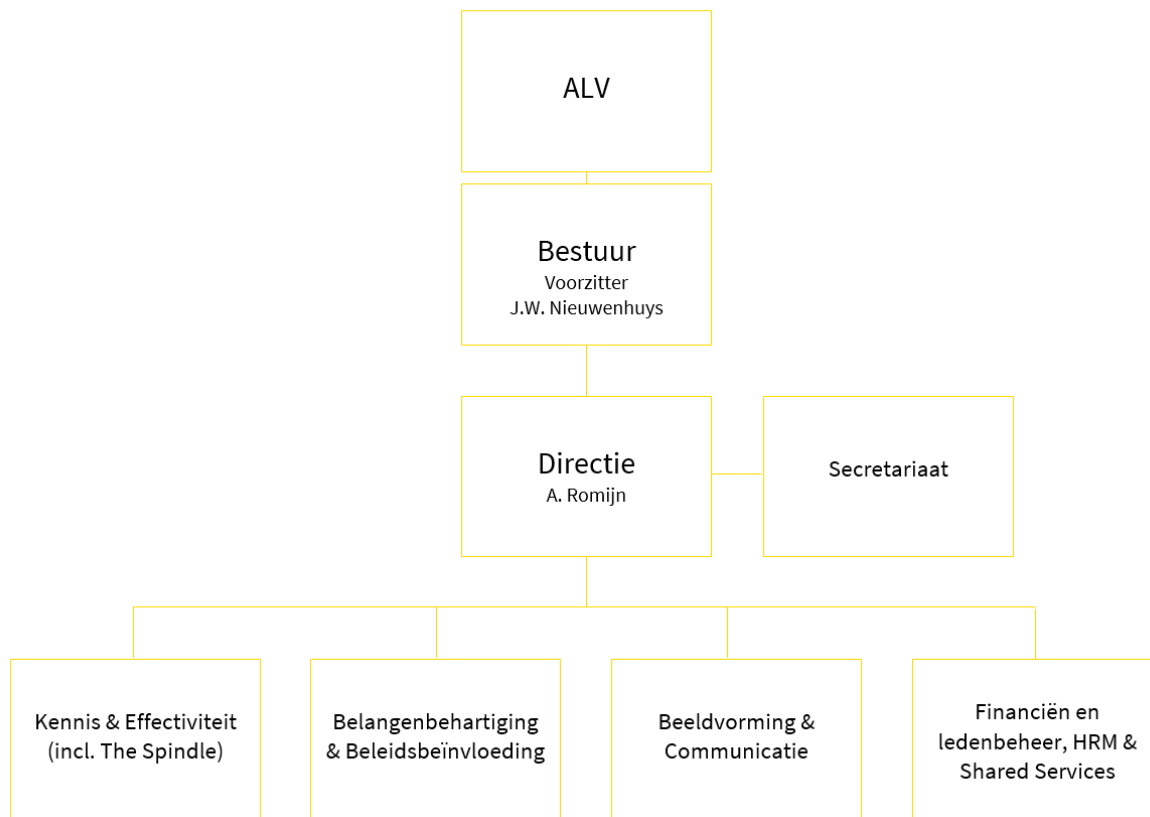
Naast reguliere activiteiten in het kader van risicobeheer, is de in het voorjaar van 2018 verschenen toekomstverkenning (Nederlandse) ontwikkelingssamenwerking van belang. De centrale vraag is: hoe anticiperen we op toekomstige mogelijkheden, bedreigingen en onzekerheden? De toekomstverkenning geeft hier meerdere handvatten voor, zoals een model voor een scan op strategie, organisatie, communicatie, ICT, financiering en competenties.

Regelmatig worden vanuit de kernactiviteiten (Kennis, Effectiviteit & Innovatie, Belangenbehartiging & Beleidsbeïnvloeding, Communicatie & Beeldvorming en Shared Services) opkomende risico's geadresseerd. Meest ingrijpend was dit jaar de berichtgeving over (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik in de hulp- en ontwikkelingssector. Het gaat hier om een breed scala aan risico's: persoonlijk, organisatie, en sectorbreed (zowel goede doelen in Nederland, als de internationale noodhulp- en ontwikkelingsketen). Het was essentieel voor de sector om verantwoordelijkheid te nemen en het uiterste te doen om (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik te voorkomen en (voor- en na)zorg te verlenen aan slachtoffers. Ook mag van ons verwacht worden dat we in geval van ernstige misstanden hard optreden en transparant zijn over de getroffen maatregelen. De sector heeft in 2018 samengewerkt aan een Gezamenlijk Actieplan Integriteit (zie resultaten en activiteiten Gezamenlijk Actieplan Integriteit).

## Ledenlijst 2018

- 1% Club
- Action Aid
- Aflatoun (St. Child Savings International)
- AgriProFocus
- Aidsfonds
- Akvo
- AMREF Flying Doctors
- Aqua for All
- Both ENDS
- CARE Nederland
- Centre for Safety and Development
- CHOICE
- CNV International
- Cordaid
- Dance4life
- DCDD
- Defence for Children
- DOEN, Stichting
- Dokters van de Wereld
- Dorcas
- ECDPM
- Edukans
- European Journalism Centre
- Fairfood
- Fair Wear Foundation (per 1 mei 2018)
- FOEI
- Free a Girl
- Fres
- Gender and Water Alliance
- GPPAC Foundation
- Habitat for Humanity
- Health Works
- Heifer Nederland, Stichting
- HIRDA
- Hivos
- I Plus Solutions
- IAHV
- ICCO
- ICS
- International Justice Mission Nederland
- IRC
- International Sports Alliance
- IUCN Nederlands Comité
- Karuna Foundation
- Kinderpostzegels Nederland
- KIT (Tropeninstituut)
- Leger des Heils
- Leprastichting
- Light for the World
- Liliane Fonds
- Mama Cash
- Max foundation
- Max van der Stoel Foundation
- Media Focus International
- Medisch Comité Nederland-Vietnam
- Milieudefensie
- Nederlands Helsinki Comité
- NEDWORC
- NIMD
- North Star Alliance
- ONE
- Oxfam Novib
- PAX
- PharmAccess
- Plan Nederland
- Prisma
- PSI Europe
- Radio La Benevolencija
- Rainforest Alliance & UTZ
- Red een Kind
- RNW Media
- Rode Kruis, Het Nederlandse
- Rutgers
- Save the Children Nederland
- Schone Kleren Campagne
- Simavi
- SNV
- Solidaridad
- SOMO
- SOS Kinderdorpen
- Sympany
- TEAR (per 1-10-2018)
- Terre des Hommes
- The Hunger Project
- Transnational Institute
- Tropenbos
- UNICEF
- Vastenactie
- VSO Nederland
- War Child
- Wemos
- Wereldkinderen
- Wereldwinkels, Landelijke vereniging
- Wetlands International
- Wilde Ganzen, stichting
- WO=MEN
- Woord en Daad
- ZOA Vluchtelingen zorg

## Organogram Partos



## Samenwerkingsverbanden

- Partos en leden van Partos zijn actief in verschillende werkgroepen. In 2018 waren de volgende werkgroepen actief:
  - Partos-lobbygroep; deze groep bestaat uit lobbymedewerkers van (in alfabetische volgorde) Cordaid, Hivos, ICCO, Oxfam Novib, PAX, Prisma, Plan Nederland en Woord en Daad. Zij hebben van hun directies het mandaat gekregen om op branchebrede, organisatie-overstijgende onderwerpen te werken. Standpunten en brieven die Partos richting politiek gebruikt, vinden hun basis in de Partos-lobbygroep.
  - Partos Civic Space Platform; een platform van maatschappelijke organisaties (waaronder niet-leden) die zich inzetten voor de ruimte voor maatschappelijke organisaties. Het Civic Space Platform werkt nauw samen met het Breed Mensenrechtenoverleg.
  - Dutch Platform Leave No One Behind; een platform van maatschappelijke organisaties (waaronder niet-leden) die zich inzetten voor de inclusie van gemarginaliseerden.
  - Partos werkgroep omtrent internationaal genetwerkte organisaties.
  - Het PME Platform voor overleg en kennisontwikkeling omtrent planning, monitoring en evaluatie organiseerde in 2018 de jaarlijkse leerbijeenkomsten.
- Partos is actief lid van [CONCORD](#), de Europese koepel voor ontwikkelingsamenwerking.



- 
- Partos is lid van [CIVICUS](#), the World Alliance for Citizen Participation. Partos is tevens lid van hun AGNA-netwerk, gericht op kwaliteit en kennisdeling voor en door nationale platformen.
  - Partos is lid van het Horizon Scanning Platform van het International Civil Society Centre in Berlijn.
  - De directeur van Partos is lid van de stuurgroep van de [World's Best News Campagne in Nederland](#). Partos is contractpartij met financiers van de campagne. De campagne als zodanig positioneert zich als breder samenwerkingsverband tussen NGOs, bedrijven, media en andere instellingen.
  - In het voorjaar van 2018 nam Partos het initiatief tot een Gezamenlijk Actieplan Integriteit. In de Stuurgroep van dit Actieplan, voorgezeten door de directeur van Partos, participeerden naast Partos, het Nederlandse Rode Kruis, Save the Children, Cordaid, Care Nederland, Oxfam Novib, ICCO, Dutch Relief Alliance (DRA), Goede Doelen Nederland en het CBF. Het Actieplan kende een Communicatiegroep en diverse werkgroepen.
  - Behalve op het gebied van integriteit werkt Partos ook samen met Goede Doelen Nederland, onder andere op het gebied van shared services, HRM, financiën, communicatie, kennisdeling en toezicht. Ook de Impact Challenge maakt onderdeel uit van de samenwerking; de eerste georganiseerde Impact Challenge vond al plaats in 2017 en de tweede staat gepland voor 2019.
  - Partos werkt nauw samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken. Er vindt regulier overleg plaats tussen Partos en de Directie Sociale Ontwikkeling (DSO), alsook regelmatig met andere directies, de DG's en de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB).
  - Partos heeft zitting in de IATI CSO working group, een werkgroep met een adviserende functie naar de IATI steering group namens CSO netwerken.
  - Partos is, samen met ruim 250 andere organisaties en bedrijven, medeondertekenaar van de Charter voor de Sustainable Development Goals (SDGs). De Charter richt zich op het vormen van Coalities om de SDGs te behalen, een nationale agenda en communicatie over de SDGs. Inmiddels is ter ondersteuning van de Charter een door het ministerie van Buitenlandse Zaken gefinancierd Secretariaat ingesteld. Partos is via de directeur vertegenwoordigd in de Stuurgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van Nederlandse koepelorganisaties. Ook vanuit communicatie overleggen we over gezamenlijk optrekken in de implementatie van de SDGs.
  - Partos werkt samen met de Worldconnectors, waarvan de directeur van Partos bestuurslid is.
  - De directeur van Partos is voorzitter van de internationale adviesraad van het door Oxfam Novib en Hivos beheerde programma VOICE.
  - De directeur van Partos zit in een referentiegroep van een evaluatie die het IOB in 2018-2019 uitvoert van diverse partnerschappen van het ministerie van Buitenlandse Zaken met maatschappelijke organisaties.
  - Samen met Woord en Daad en Foundation Max van der Stoel vormt Partos 'Building Change', met als doel om de SDGs en beleidscoherentie voor ontwikkeling hoger en breder op de politieke agenda te krijgen. De in 2017 gestarte campagne 'Adopteer een SDG' is in 2018 voortgezet.
  - Samen met De Groene Zaak heeft Partos 430 ondertekenaars weten te mobiliseren voor het initiatief 'Duurzaam Regeerakkoord'. Hieruit is een nauwe samenwerking met De Groene Zaak (inmiddels gefuseerd met MVO Nederland) en het SDG Charter voortgekomen.

- Partos is facilitator van het Financial Network Partos; in juni 2018 organiseerden we de bijeenkomst 'De financieel professional binnen de internationaal werkende NGO'.
- Partos is vriend van [Nudge](#) (een netwerk voor duurzame verandering) en partner van [OneWorld](#) voor duurzame en eerlijke journalistiek.

---

## Financieel Jaarverslag

Jaarrekening	29
→ Balans per 31 december 2018	29
→ Staat van baten en lasten 2018	30
Toelichting op de balans en staat van baten en lasten	31
Overige gegevens	39
→ Statutaire regeling bestemming overschot/tekort	39
→ Voorstel bestemming overschot 2018	39
Gebeurtenissen na balansdatum	39
Begroting 2018	40
Controleverklaring	43

## JAARREKENING

Balans per 31 december 2018 (na voorgestelde bestemming van het resultaat).

Activa	ref.	31-12-2018		31-12-2017	
<b>1. Vaste Activa</b>	5				
<i>1.1 Immateriële vaste activa</i>					
→ Software Politieke Monitor		10.525		-	
<i>1.2. Materiële vaste activa</i>					
→ Verbouwing 2015		9.244		16.640	
→ Inventaris en inrichting		4.032		1.056	
		23.802	23.802	17.696	17.696
<b>2. Vlottende Activa</b>					
<i>2.1 Vorderingen</i>	6				
→ Debiteuren		27.662		7.267	
→ Pensioenfonds		-		-	
→ Omzetbelasting		4.116		2.274	
→ Te ontvangen VOICE project		10.639		-	
→ Overige vorderingen en overlopende activa		7.829		8.411	
<i>2.2 Liquide middelen</i>	7	747.615		891.227	
		797.861	797.861	909.179	909.179
<b>Totaal activa €</b>			<b>821.663</b>		<b>926.875</b>
Passiva	ref.	31-12-2018		31-12-2017	
<b>3. Fondsen en Reserves</b>	8				
3.1 Continuïteitsreserve Partos Algemeen		388.681		331.293	
3.2 Bestemmingsreserve Onderzoek		-		25.000	
3.3 Bestemmingsfonds Leren & Innoveren		85.000		112.930	
		473.681	473.681	469.223	469.223
<b>4. Schulden</b>					
<i>4.1 Kortlopende schulden</i>	9				
→ Crediteuren		42.490		21.392	
→ Loonheffing		34.682		32.750	
→ Gereserveerde vakantiedagen		8.709		12.681	
→ Nog te besteden World's Best News		-		112.079	
→ Nog te besteden WBN derden		18.310		2.000	
→ Nog te besteden innovatieplatform The Spindle		220.463		258.285	
→ Overige schulden en overlopende passiva		12.000		10.000	
→ Loopbaanbudget verplichting		11.330		8.467	
		347.983	347.983	457.654	457.654
<b>Totaal passiva €</b>			<b>821.663</b>		<b>926.875</b>

## STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Baten	ref.	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
	10			
Contributies lidorganisaties		589.659	580.000	589.550
Trainingen en bijeenkomsten		31.866	18.000	28.700
WBN		178.605	150.000	145.772
Dienstverlening		-	-	2.324
Bijdragen Duurzaam Regeerakkoord		8.665	-	16.325
Bijdragen Actieplan Integriteit		119.500	-	-
Shared Services		25.204	7.000	4.869
Innovatieplatform The Spindle		587.821	500.000	502.724
VOICE subsidie		97.072	-	-
Financiële baten	15	390	1.000	811
<b>Totale baten €</b>		<b>1.638.782</b>	<b>1.256.000</b>	<b>1.291.075</b>
Lasten	ref.	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
	14			
<b>Kosten van Activiteiten</b>				
Lobby & Advocacy		14.331	10.000	31.882
Trainingen en bijeenkomsten		15.057	15.000	14.165
Communicatie		14.576	15.000	18.136
Kennis & Effectiviteit		8.249	10.000	28.941
Onderzoek		30.738	35.000	12.100
Deelname CONCORD		16.000	16.000	16.000
Actieplan Integriteit		154.505	-	-
WBN		178.605	150.000	145.772
Innovatieplatform The Spindle		332.085	227.500	231.794
VOICE		70.912	-	-
<b>Overige Kosten</b>				
Personeelskosten	11	676.777	677.500	661.695
Huisvestingskosten	12	56.791	64.000	55.140
Beheerkosten	13	65.700	61.000	56.810
<b>Totale lasten €</b>		<b>1.634.324</b>	<b>1.281.000</b>	<b>1.272.435</b>
<b>Resultaat €</b>		<b>4.458</b>	<b>-25.000</b>	<b>18.640</b>
<b>Resultaatverdeling</b>				
Toevoeging Continuïteitsreserve		57.388	-	47.025
Onttrekking Bestemmingsreserve Onderzoek		-25.000	-	-
Onttrekking Bestemmingsfonds Linkis		-	-	-6.982
Toevoeging Leren & Innoveren		7.070	-	-
Onttrekking Leren & Innoveren		-35.000	-25.000	-21.403
<b>Resultaat na mutaties fondsen en reserves €</b>		<b>4.458</b>	<b>-25.000</b>	<b>18.640</b>

## TOELICHTING OP DE BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

### 1. Algemeen

Deze jaarrekening laat de balans en resultaten zien van de Vereniging Partos.

#### Doelstelling

De Vereniging Partos heeft ten doel (Statuten, artikel 2):

- a) de vertegenwoordiging en behartiging van de gemeenschappelijke belangen van haar leden en de branche Particuliere Organisaties voor Internationale Samenwerking;
- b) het stimuleren van de kwaliteitsversterking, waaronder professionalisering van de branche;
- c) het ondersteunen van de leden en derden in hun bedrijfsvoering, waaronder het aangaan van collectieve arbeidsvoorwaarden en het aanbieden van diensten tegen vergoeding, een en ander in de ruimste zin van het woord;
- d) het onderhouden van goede betrekkingen namens de leden met belanghebbende partijen in de omgeving van de branche van Nederlandse particuliere organisaties werkzaam op het gebied van internationale samenwerking;
- e) het bevorderen van een positieve beeldvorming over de branche;
- f) de vergroting van de maatschappelijke erkenning van en waardering voor de branche.

### 2. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

#### Algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen (RJK) Richtlijn C-1: kleine Organisatie – zonder winststreven. De waarderingsgrondslagen zijn gebaseerd op de historische kosten en kostprijzen. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. In de balans en staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen die verwijzen naar de toelichting.

#### Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

#### Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment dat de activa in gebruik worden genomen.

#### Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment dat de activa in gebruik worden genomen.

De immateriële activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur, of lagere bedrijfswaarde.

### **Vorderingen**

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de nominale waarde van de vordering.

### **Liquide middelen**

Liquide middelen bestaan uit de kas en direct opeisbare banktegoeden.

## **3. Grondslagen voor bepaling van het resultaat**

### **Algemeen**

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het jaar. Baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

### **Batenverantwoording**

Baten uit contributies en entreegelden worden geheel toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Overige baten worden verantwoord voor zover deze in het boekjaar gerealiseerd zijn.

### **Lasten**

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De afschrijvingen op vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

### **Personeelsbeloningen**

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

### **Afschrijvingen**

Vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte economische levensduur van de aanschaf. De volgende afschrijvingspercentages zijn gehanteerd:

- Verbouwingen 20% per jaar
- Inventaris (inclusief hardware) 33% per jaar
- Software 33% per jaar

De geschatte economische levensduur voor inventaris is drie jaar. De aanschaf van inventaris tot €1.000,- per stuk wordt volledig als kosten geboekt in het jaar van aanschaf.

### **Financiële baten en lasten**

Rentebaten en rentelasten zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en gesaldeerd. Rente die op voorschotten wordt ontvangen wordt afgeboekt van de baten. Gezien de huidige rentestand, die deels nihil is, heeft in 2018 geen verrekening plaatsgevonden.

#### 4. *Begroting*

De begroting 2018 is vastgesteld op de Algemene Ledenvergadering van 15 november 2017.

#### 5. *Vaste activa*

##### 5.1. Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa gedurende het boekjaar was als volgt:

	<b>SW Politieke Monitor</b>
Boekwaarde per 31.12.2017	-
Investerings boekjaar	12.124
Aanschafwaarde per 31.12.2018	12.124
Eerdere afschrijvingen	-
Afschrijving boekjaar	-1.599
<b>Boekwaarde per 31.12.2018 €</b>	<b>10.525</b>

##### 5.2. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa gedurende het boekjaar was als volgt:

	<b>Inventaris</b>
Boekwaarde per 31.12.2017	1.056
Investerings boekjaar	5.050
Aanschafwaarde per 31.12.2018	10.774
Eerdere afschrijvingen	-4.668
Afschrijving boekjaar	-2.074
<b>Boekwaarde per 31.12.2018 €</b>	<b>4.032</b>

	<b>Verbouwing 2015</b>
Boekwaarde per 31.12.2017	16.640
Investerings boekjaar	-
Aanschafwaarde per 31.12.2018	36.978
Eerdere afschrijvingen	-20.338
Afschrijving boekjaar	-7.396
<b>Boekwaarde per 31.12.2018 €</b>	<b>9.244</b>



## 6. Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	27.662	7.267
Te vorderen omzetbelasting	4.116	-2.274
Te ontvangen financiering VOICE project	10.639	-
Vorderingen vooruitbetaald	308	8.411
Overige vorderingen	7.521	8.411
<b>Totaal Vorderingen €</b>	<b>50.246</b>	<b>13.404</b>

## 7. Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Kas	77	189
Triodos R.C.	11.157	4.530
ASN Sparen	480.000	630.000
Rabo R.C.	129	282
Rabo Bonussparen	256.252	256.226
<b>Totaal €</b>	<b>747.615</b>	<b>891.227</b>

Partos beschikt over betaalrekeningen bij de Triodos Bank en de Rabobank. Naast deze rekeningen heeft Partos bij de ASN en RABO spaarrekeningen. Alle gelden zijn direct opeisbaar. Partos heeft geen gelden belegd in aandelen of iets dergelijks. Het beleid is vastgesteld na een risicoanalyse van het bestuur waarbij gelden deels bij ideële banken en deels bij een systeembank zijn geplaatst.

## 8. Reserves en fondsen

De resultaatverdeling 2018 is als volgt: van het resultaat van € 4.458,- wordt per saldo €27.930,- onttrokken aan het bestemmingsfonds Leren & innoveren. Een bedrag van € 25.000,- wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Onderzoek. Dit zijn de bestedingen voor de Toekomstverkenningen. Het resterende bedrag van € 57.388,- wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Uitgangspunten bij de verdeling zijn:

- Het fonds Leren & Innoveren dient om leeractiviteiten van de leden te financieren. In 2018 heeft het traject Gezamenlijk Actieplan Integriteit plaatsgevonden. De belangrijkste uitgaven hiervoor waren: a. programmanager en programma-assistent, b. de handreiking integriteit en c. leersessies. De kosten hiervan zijn gedeeltelijk gedekt door bijdragen van een aantal leden en niet-leden. De bijdrage van Partos bedraagt € 35.000 en wordt uit het fonds Leren & Innoveren onttrokken.
- De bestemmingsreserve Onderzoek is bestemd voor onverwacht strategisch onderzoek, zulks na voorafgaande goedkeuring van het Bestuur. In 2018 wordt de volledige reservering onttrokken om de kosten voor de Toekomstverkenning deels te dekken.

De auditcommissie van het Partos-bestuur heeft 28 februari 2013 het richtbedrag voor de continuïteitsreserve vanaf 31 december 2012 vastgesteld op: de jaarhuur van de huisvesting en vijf maanden salaris van het vaste personeel. Voor 2019 komt dat neer op € 315.000,-. Het huidige saldo € 388.681,- is hoger dan de norm, maar wordt gezien als extra dekking binnen de continuïteitsreserve voor personeelskosten omdat de financiering voor The Spindle in 2020 afloopt en nog niet zeker is of er vervolgfianciering is. Ook is de verwachting dat over 2019 een negatief resultaat gerealiseerd wordt, zodat de continuïteitsreserve volgend jaar zal dalen.

Het verloop van het Eigen Vermogen gedurende 2018 is als volgt:

Verdeling Reserves en Fondsen	A	B	C	D=B-C	E=A+D
	Saldo per 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekkingen (uitgaven)	Mutatie 2018	Saldo per 31-12-2018
Continuïteitsreserve Partos Algemeen	331.293	57.388	-	57.388	388.681
Bestemmingsreserve Onderzoek	25.000	-	-25.000	-25.000	-
Bestemmingsfonds Leren & Innoveren	112.930	7.070	-35.000	-27.930	85.000
<b>Totaal €</b>	<b>469.223</b>	<b>64.458</b>	<b>-60.000</b>	<b>4.458</b>	<b>473.681</b>

## 9. Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Crediteuren	42.490	21.392
Afdracht loonheffingen en pensioenfonds	34.682	32.750
Vakantiedagen	8.709	12.681
Nog te besteden World's Best News	-	112.079
Nog te besteden WBN derden	18.310	2.000
Nog te besteden Innovatieplatform The Spindle	220.463	258.284
Overige schulden en overlopende passiva	12.000	10.000
Loopbaanbudget	11.330	8.467
<b>Totaal €</b>	<b>347.983</b>	<b>457.653</b>

### Toelichting op World's Best News

In november 2018 is de driejarige financiering van de Bill Gates Foundation volledig afgerond en verantwoord.

### Toelichting op WBN derden

Het resterende bedrag op de balans komt grotendeel van Stichting Democratie en Media waar in 2019 een besluit over genomen wordt.

## Niet uit de balans blijvende verplichtingen:

### Pensioenverplichtingen

De pensioenregeling van Partos is ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het pensioenfonds hanteert het middelloonstelsel. Partos is de pensioenpremie over het betreffende boekjaar verschuldigd aan het pensioenfonds op basis van het deelnemersbestand.

### Huurverplichtingen

Vanaf 2015 heeft Partos een nieuw vierjarig contract getekend, einde looptijd december 2018. Deze overeenkomst wordt vervolgens voortgezet voor een aansluitende periode van telkens 1 jaar. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 37.871,- exclusief servicekosten.

## 10. Baten

Baten	werkelijk 2018	<i>begroot 2018</i>	werkelijk 2017
Contributies lidorganisaties	589.659	<i>580.000</i>	589.550
	589.659	<i>580.000</i>	589.550
<b>Overige opbrengsten</b>			
Trainingen en bijeenkomsten	31.866	<i>18.000</i>	28.700
WBN externe kosten	178.605	<i>150.000</i>	145.772
VOICE Leave No One Behind	97.072	-	-
Bijdragen Actieplan Integriteit	119.500	-	-
Bijdragen Duurzaam Regeerakkoord	8.665	-	16.325
Dienstverlening	-	-	2.324
Shared Services	25.204	<i>7.000</i>	4.869
Innovatieplatform The Spindle	587.821	<i>500.000</i>	502.724
	1.048.733	<i>675.000</i>	<i>700.714</i>
<b>Totale baten €</b>	<b>1.638.392</b>	<b><i>1.255.000</i></b>	<b><i>1.290.264</i></b>

### Contributie en Partos-ledenadministratie

In 2018 waren er 93 leden. Uitgetreden per 1/1/2018: 1% Club, Gender & Water Alliance, HIRDA, Wereldwinkel, Pharm Access. Toegetreden in 2018: Fair Wear Foundation en Stichting TEAR.

### Bijdragen trainingen en bijeenkomsten

Dit betreft de bijdragen aan PME cursus, efficiency training, lobby training, bijeenkomsten m.b.t. IATI, Outcome Harvesting en de verkoop van tickets voor het Innovation Festival.

### Innovatieplatform The Spindle

Dit programma wordt gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Partos heeft een eigen bijdrage aan staf en externe kosten. Het restant van de ontvangen tranches staat geparkeerd op de balans.

## VOICE

Dit programma is in mei 2018 gestart en wordt voor twee jaar gefinancierd door Oxfam Novib en Hivos. De totale financiering bedraagt € 192.074,- waarvan de eerste tranche € 86.433,- in 2018 is ontvangen.

### Shared Services

In de zomer van 2018 is, onder begeleiding van een extern bureau, een aanbesteding geweest voor een nieuwe aanbieder voor de dienstreizen. Deze kosten zijn naar rato verdeeld onder de deelnemende organisaties op basis van de omzet dienstreizen 2017. Daarnaast vallen hier de opbrengsten uit het beheer van de inkoopcontracten onder.

#### 11. Personeelskosten

	werkelijk 2018	<i>begroot 2018</i>	werkelijk 2017
Bruto lonen	500.558		482.966
Sociale lasten en premies	131.351		121.399
Reiskosten	17.501		20.138
Deskundigheidsbevordering	420		2.558
Ontvangen ziekengelden	-		-3.276
Overige personeelskosten	26.946		37.910
<b>Totaal €</b>	<b>676.777</b>	<b>677.500</b>	<b>661.695</b>

Er zijn in 2018 acht stagiaires actief geweest, ieder voor ongeveer een half jaar. Eind 2018 waren acht medewerkers in vaste dienst en drie met een tijdelijk dienstverband, in totaal 9 FTE. De gemiddelde leeftijd lag in 2018 op 46.

#### Vergoeding directie en bestuur in 2018

Brutoloon	87.600
Sociale lasten	10.809
Pensioenbijdrage werkgever	9.557
<b>Totaal</b>	<b>107.966</b>

De directie werd gevormd door de heer A. Romijn, deze heeft een fulltime functie en een bruto maandsalaris van € 6.297,- (2017 € 6.174,-). In 2017 bedroegen de salariskosten van de directie € 105.339,-. Het bestuur is onbezoldigd en er zijn aan hen geen onkostenvergoedingen betaald.

#### 12. Huisvestingskosten

	werkelijk 2018	<i>begroot 2018</i>	werkelijk 2017
Huur en servicekosten	37.545	38.000	36.976
Ondersteunende diensten	7.089	11.500	6.701
Kleine aanschaffingen	162	1.500	0
Overige huisvestingskosten	926	2.000	2.660
Afschrijving	11.069	9.000	8.803
<b>Totaal €</b>	<b>56.791</b>	<b>64.000</b>	<b>55.140</b>

### 13. Algemene beheerkosten

	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
Bestuurskosten algemeen	100	2.500	748
Kosten ALV	6.897	6.000	6.706
Vergaderkosten	765	2.000	2.699
Representatiekosten	1.145	1.000	1.214
Automatiseringskosten	7.420	13.000	9.472
Administratiekosten	3.798	3.000	4.408
Accountantskosten	12.285	9.500	9.666
Advieskosten	13.581	9.000	2.546
Overige	19.710	15.000	19.351
<b>Totaal €</b>	<b>65.700</b>	<b>61.000</b>	<b>56.810</b>

### 14. Activiteiten

	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
Lobby & Advocacy	14.331	10.000	31.882
Trainingen, bijeenkomsten, Innovatiefestival	15.057	15.000	14.165
Communicatie	14.576	15.000	18.136
Deelname CONCORD	16.000	16.000	16.000
Toekomstverkenningen	30.738	35.000	12.100
Actieplan Integriteit	154.505	-	-
Kennis & Effectiviteit	8.249	10.000	28.941
Externe projectkosten/WBN	178.605	150.000	145.772
Innovatieplatform The Spindle	332.085	227.500	231.794
VOICE	70.912	-	-
<b>Totaal €</b>	<b>835.058</b>	<b>478.500</b>	<b>498.790</b>

#### Lobby & Advocacy

De laatste kosten (€ 7.567,-) van de campagne Duurzaam Regeerakkoord zijn ten laste van Lobby & Advocacy gekomen.

#### Trainingen, bijeenkomsten en Innovation Festival

De totale kosten van het Innovation Festival bedragen € 48.373,- exclusief BTW. Hiervan is € 40.000,- gefinancierd uit The Spindle en een gedeelte uit de verkoop van tickets.

#### Toekomstverkenningen

Uit een aantal werksessies is de rapportage 'Adapt, Counteract or Transform' voortgekomen. De kosten worden deels gefinancierd door The Spindle, € 25.000,- wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve Onderzoek en het resterende bedrag komt ten laste van het resultaat.

#### Actieplan Integriteit

De handreiking Integriteitssysteem is in 2018 uitgekomen. Een kleine twintigtal leden en niet-leden heeft in totaal € 119.500,- bijgedragen. Het restant van € 35.000,- wordt uit het fonds Leren en Innoveren onttrokken. De overige kosten komen ten laste van het resultaat.

### Externe Projectkosten

Dit betreft de kosten gemaakt voor World's Best News.

### Innovatieplatform The Spindle

De activiteiten voor The Spindle hebben zich in 2018 ten volle ontwikkeld. In 2018 is het Efficiency Lab ondergebracht bij The Spindle.

### 15. Financiële baten

Rente	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
Bankrente	390	1.000	811
<b>Totaal €</b>	<b>811</b>	<b>5.000</b>	<b>1.781</b>

De rente is vanwege de lage rente vrijwel nihil.

### OVERIGE GEGEVENS

#### Statutaire regeling bestemming overschot/tekort

De Algemene Ledenvergadering dient op grond van de statuten een besluit te nemen over de bestemming van het in een boekjaar behaald overschot of tekort, op basis van een voorstel van het bestuur.

#### Voorstel bestemming overschot 2018

Het bestuur stelt voor de over 2018 gemaakte resultaatverdeling als volgt toe te passen op de reserves en de fondsen.

Verdeling Reserves en Fondsen	A	B	C	D=B-C	E=A+D
	Saldo per 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekkingen (uitgaven)	Mutatie 2018	Saldo per 31-12-2018
Continuïteitsreserve Partos Algemeen	331.293	57.388	-	57.388	388.681
Bestemmingsreserve Onderzoek	25.000	-	- 25.000	- 25.000	-
Bestemmingsfonds Leren & Innoveren	112.930	7.070	-35.000	-27.930	85.000
<b>Totaal €</b>	<b>469.223</b>	<b>64.458</b>	<b>-60.000</b>	<b>4.458</b>	<b>473.681</b>

### GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum met significante gevolgen voor de jaarrekening.

**BEGROTING 2019**

	2019	2018
<b>BATEN</b>		
Contributies lidorganisaties	589.000	580.000
<b>Overige baten</b>		
Bijdragen trainingen en bijeenkomsten	18.000	18.000
Shared Services	7.000	7.000
Externe projectbaten WBN	25.000	150.000
Externe projectbaten VOICE	100.000	-
Subsidie The Spindle	550.000	500.000
Financiële baten	500	1.000
	<u>700.500</u>	<u>676.000</u>
<b>TOTALE BATEN €</b>	<b>1.289.500</b>	<b>1.256.000</b>

<b>LASTEN</b>		
<b>Kosten van Activiteiten</b>		
Lobby & Advocacy	15.000	10.000
Trainingen en bijeenkomsten	15.000	15.000
Communicatie	20.000	15.000
Kennis & Effectiviteit	10.000	10.000
Ondersteunend onderzoek	10.000	35.000
Lidmaatschap CONCORD	17.000	16.000
Ledenwaarderingsonderzoek	15.000	-
Externe projectkosten WBN	25.000	150.000
Externe projectkosten VOICE	70.000	-
Externe kosten Actieplan Integriteit	20.000	-
The Spindle	255.000	227.500
	<u>472.000</u>	<u>478.500</u>
<b>Overige Kosten</b>		
Personeelskosten	763.500	677.500
Huisvesting	64.000	64.000
Beheerskosten	65.000	61.000
	<u>892.500</u>	<u>802.500</u>
<b>TOTALE LASTEN €</b>	<b>1.364.500</b>	<b>1.281.000</b>

Resultaat	-75.000	-25.000
Toevoeging/onttrekking resultaat	75.000	-
Vrijval bestemmingsfondsen en reserves	-	25.000
<b>RESULTAAT €</b>	<b>-</b>	<b>-</b>

na vrijval fondsen &amp; reserves

Saldo Continuïteitsreserve 1-1-2019	356.293	-
Onttrekking	-15.000	-
Saldo Continuïteitsreserve 31-12-2019	341.293	-
Bestemmingsfonds Leren & Innoveren 1-1-2019	112.930	-
Onttrekking	60.000	-
Bestemmingsfonds Leren & Innoveren 31-12-2019	52.930	-

De saldi van de reserves en het fonds in de begroting wijken af van de reële bedragen, de begroting wordt immers voor de jaarafsluiting opgesteld en vastgesteld.



**VASTGESTELD DOOR HET BESTUUR VAN DE VERENIGING PARTOS****Amsterdam, 22 maart 2019\***

De directie,

**A. Romijn****Amsterdam, 22 maart 2019**

Voorzitter,

**J. Nieuwenhuys**

Penningmeester,

**N. Hoogenraad**

Bestuurslid,

**J. van der Sommen**

Bestuurslid,

**E. Bruning**

Bestuurslid,

**T. Meijers**

Vereniging Partos, Ellermanstraat 18b, 1114 AK Amsterdam

\*Origineel voorzien van handtekeningen in het archief van Partos.

**CONTROLEVERKLARING**

Origineel ondertekend in archief van Partos.

Vereniging Partos  
T.a.v. mevrouw M. van der Knoop  
Ellermanstraat 18 B  
1114 AK AMSTERDAM

Amsterdam, 27 maart 2019

Referentie: 3775.C.18/28820

Geachte mevrouw Van der Knoop,

Hierbij zenden wij u onze controleverklaring bij de jaarrekening 2018 van Vereniging Partos te Amsterdam, alsmede een exemplaar waarin verwezen wordt naar het door ons origineel getekende exemplaar. Tevens zenden wij u een door ons geïdentificeerd exemplaar van de jaarrekening.

Het door ons ondertekende exemplaar van de controleverklaring en het geïdentificeerde exemplaar van de jaarrekening zijn bestemd voor uw archief. Het exemplaar van de controleverklaring waarin verwezen wordt naar het door ons origineel getekende exemplaar, is bestemd voor inbinding in de jaarrekening. Dit conform het advies van de beroepsorganisatie NBA ter vermindering van fraude met handtekeningen van accountants.

Wij geven u toestemming de controleverklaring met de tekst 'origineel getekend door' gedateerd op 22 maart 2019 op te nemen in de jaarrekening 2018. De jaarrekening dient te worden uitgebracht overeenkomstig het door ons geïdentificeerde exemplaar.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,  
Dubois & Co. Registeraccountants



G. Visser RA

Bijlagen

Oranje Nassaulaan 1  
1075 AH Amsterdam  
Postbus 53028  
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45  
E-mail [info@dubois.nl](mailto:info@dubois.nl)  
[www.dubois.nl](http://www.dubois.nl)  
KvK nummer 34374865